19.10.2022

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
kunta- ja terveysjaosto

HE 154/2022 vp / Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

**Satakunnan hyvinvointialueen lausunto**

Satakunnan hyvinvointialueen järjestämisvastuun aloitukselle on tärkeää, että sen toiminnalle turvataan riittävä rahoitus talousarviovuodelle 2023.

Satakunta on ns. sirpalemaakunta. Täysin uuden organisaation rakentaminen ja toiminnan käynnistäminen vaatii erityistä muutosjohtamistyötä alkuvaiheessa. Perusasiat on saatava kuntoon. Toisaalta on huomioitava, että täysimääräinen vaikuttaminen kustannustekijöihin omalla johtamistyöllä on mahdollista vasta vuoden 2023 alusta alkaen.

Lähtökohtaisesti Satakunnan hyvinvointialueen rahoitus perustuu siirtymätasauksen turvin kunnilta ja kuntayhtymiltä siirtyviin kustannuksiin. Satakunnan hyvinvointialue haluaa nostaa rahoituksesta esiin riskitekijöitä, jotka tulisi huomioida valtion vuoden 2023 talousarviossa, jotta sen perusrahoitus ja ICT-muutoskustannusten rahoitus ovat riittävällä tasolla.

**Perusrahoitus**

Satakunnan hyvinvointialue on koostanut ensimmäisen tarvelähtöisen talousarvioluonnoksen vuodelle 2023, ja rahoitustarve vuodelle 2023 on 1 028 miljoonaa euroa. Viimeisimmässä valtiovarainministeriön rahoituslaskelmassa Satakunnan hyvinvointialueen rahoitus on 944 miljoonaa euroa. Rahoituksen alijäämä tarpeeseen nähden on 84 miljoonaa euroa.

Valtion vuoden 2023 talousarvion tulisi huomioida myös seuraavat Satakunnan hyvinvointialueen perusrahoituspohjasta puuttuvat tekijät:

1) kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2022 talousarvioiden sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen palvelujen alibudjetointi suhteessa tilinpäätökseen (nyt rahoitus on vuodella 2024 kertakorvauksena)

2) kunnilla on hallinnollisia kuluja, jotka eivät ole siirtymässä hyvinvointialueen rahoituspohjaan

3) kunnilla ja kuntayhtymillä on henkilöstövajetta ja täyttämättömiä vakansseja. Lisäksi Satakunnan pelastustoimeen perustetaan aluehallintoviranomaisen päätöksestä johtuen 24 paloesimiehen ja 10 palomiehen lisävirkaa loppuvuodesta 2022, joiden vuotuinen kustannusvaikutus on 2,2 Me.

4) vuokrakulujen kasvu vuoden 2022 tasosta noin 10 miljoonaa euroa

5) valtakunnalliset hoivapalveluntuottajat ovat esittäneet isoja hinnankorotuksia palvelusopimuksiin (jopa +40 %); osa palvelusopimuksista on hinnankorotusesitysten jälkeen irtisanottu palveluntuottajan toimesta

6) ICT-muutoksista aiheutuu vuoteen 2023 osittain päällekkäisiä jatkuvia kuluja

7) rahoituksen indeksitarkistus 3,52 % ei kata todellista inflaatiota. Mm. energia-, polttoaine- ja ateriakulut ovat kasvaneet huomattavasti tätä indeksiä enemmän.

8) hyvinvointialueelle valmistuu vuonna 2023 uusinvestointina psykiatrinen sairaala, jonka poistopohja puuttuu siirtyvästä rahoituksesta

9) lainojen kasvavat korkokulut puuttuvat rahoituspohjasta. Lisäksi Satakunnan hyvinvointialue joutuu kantamaan korkokulut, jotka aiheutuvat kuntien peruspääoman palautukseen nostettavasta uudesta lainasta. Lisäksi perusrahoitukseen kohdistuvaa lainannostotarvetta ja siitä korkokulua tulee, mikäli ns. kertakorvausta ja ICT-muutosrahoituksen lisärahoitusta ei saada kohdistettua vuoden 2023 rahoitukseen.

10) hyvinvointialueiden rahoituksessa ei ole otettu huomioon siirtyvien kuntien ja kuntayhtymien perusterveydenhuollon ja sairaanhoitopiirin erikoissairaanhoidon hoitotakuujonojen purkamiseen vaadittavaa rahoitusta. Covid-19 pandemia on vaatinut runsaasti henkilöstön työtehtävien uudelleen järjestämistä, joka on aiheuttanut pitkittyneen erityisesti perustason terveydenhuollon ajanvarauksellisten vastaanottojen määrän vähenemistä luoden väestölle merkittävän palvelutuotannon vähenemän. Satakunnan sairaanhoitopiirissä pelkästään oman tuotannon kustannusten perusteella arvioituna hoitotakuun ylittävien potilaiden osuus muodostaa noin 1,3 miljoonan euron kustannuksen (tilanne 4.10.2022), joka monin kertaisesti suurempi, mikäli palvelu joudutaan ostamaan ostopalveluna.

Satakunnan hyvinvointialueen toimintaan vaikuttavien lakisääteisten uudistusten riittävän rahoituksen todentaminen on hankalaa nykyisestä esittämistavasta johtuen. Toivottavaa on, että uudistuskohtaisesti rahoitus olisi ilmoitettu hyvinvointialuekohtaisesti, eikä vain kansallisella kokonaistasolla, jotta voidaan varmistaa rahoituksen riittävyys.

Valtion talousarviossa nostetaan esiin, että Suomen kestävän kasvun ohjelman pilarin 4. toimenpiteiden tavoitteena on mm. purkaa koronavirustilanteen aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon aiheuttamaa hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa. Satakunnan hyvinvointialue korostaa, että velan purkaminen on monivuotinen ja moninainen. Satakunnan hyvinvointialueen osalta erityisesti lapsiin ja nuoriin on kohdistunut toimenpiteitä, varsinkin lastensuojelun osalta, joiden kustannusvaikutukset ovat suuret ja joihin ei kunnista tai kuntayhtymistä siirtyvässä rahoituspohjassa ole rahoitusta.

Satakunnan hyvinvointialue nostaa esiin, että 3.10.2022 saavutettu ratkaisu Sote ry:n kanssa on huomioitava täysimääräisesti. Satakunnan hyvinvointialueella palkkojen harmonisointi tulee tehdä valtakunnallisesti sovitussa aikataulussa. Ensimmäinen harmonisointiin suunnattu erä on suuruudeltaan 1,5 prosenttia. Rahoitus palkkaharmonisoinnin kuluihin on edellytyksenä Satakunnan hyvinvointialueen suoriutumiselle sille asetetuista velvoitteista.

**ICT-muutoskustannusten rahoitus**

Sirpalemaakuntana Satakunnan hyvinvointialueella on paljon ICT-muutokseen liittyviä tarpeita. Tähän mennessä myönnetty muutosrahoitus on selvästi pienempi kuin muutossuunnitelmissa ennakoitu rahoituksen tarve.

Satakunnan hyvinvointialue osallistuu ICT-valmistelukustannuksen rahoitushakuun (VN/23341/2022), jonka rahoitus tulee jälkikäteisrahoituksena vuoden 2024 alussa. Tämä tulisi nostaa vuoden 2023 valtion rahoitukseen, jotta em. lainanotolta vältytään. Lisäksi toiveena on rahoituksen joustavuus. Kansallisella tasolla ICT-resurssit ovat rajalliset ja Satakunnan hyvinvointialueesta johtumattomista syistä aikataulut saattavat venyä vuodesta 2023.

Satakunnan hyvinvointialue nostaa esiin, että yhtenäisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän muutostyö tulee vaatimaan arviolta 5 miljoonaa euroa eikä siihen ole osoitettu lisärahoitusta. Yhtenäinen asiakas- ja potilastietojärjestelmä on kriittinen hyvinvointialueen tehokkaan toiminnan kannalta.

Yleisesti Satakunnan hyvinvointialue pitää tärkeänä, että hyvinvointialueiden rahoitus on ennakoitavaa. Talousarvioon vaikuttavan toiminnan

muuttaminen on pitkäjänteistä, yli talousarviovuosien kohdistuvaa työtä. Vuoden 2023 valtion talousarviossa olevan lisärahoituksen haun tulee olla joustavaa ja nopeasti päätökseen etenevää niiden erien osalta, jotka selkeästi puuttuvat hyvinvointialueen rahoituspohjasta.

Satakunnan hyvinvointialue

Tero Mäkiranta
Toimialuejohtaja, konsernipalvelut

Petteri Lankinen

Toimialuejohtaja, erityis- ja sairaalapalvelut

Minna Ojala

Vastuuvalmistelija, taloushallinto

Pekka Tähtinen

Pelastusjohtaja

Kaisa Harjunpää

Vastuuvalmistelija, henkilöstöasiat

Matti Franck

Hankejohtaja, ICT

Kirsi Varhila

Hyvinvointialuejohtaja